

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre . . .	16 kor. — fill.
Negyedévre . . .	4 „ — „
Helyben hárhoz hordva:	
Egész évre . . .	20 kor. — fill.
Negyedévre . . .	5 „ — „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre . . .	24 kor. — fill.
Negyedévre . . .	6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, február 15.

Az érzékenyek.

Az Egan Ede jelentése kapcsán a liberális sajtó égbekiáltó gorombaságokat vág a »ruthének messiásának« fejehez. A kormányparti *Pester Lloyd* elől jár a gorombaságokban és védelmébe veszi a máramarosi és beregi — kazárokat. A *Pesti Hirlap* rettenetes förmedvényben magasztalja égig az üldözött uzsorásokat és szidja Egánékat. — Az összes liberális sajtó megfélemedezik minden irodalmi illemtől és igazat adni törekszik azoknak, a kik a magyar sajtó elzsidósodásáról beszélnek.

Pedig, ha van kérdés a világon, a melyet higgadt komolysággal kell megoldani, ez a ruthén kérdés. A budapesti izraelita vallásu újságírók nagyon rossz szolgálatot tesznek fajuknak, sőt vallásfelekezetiüknek, ha ennek az ügynek kapcsán förmedvényekben ébresztgetik az ébren, nagyon is ébren alvó antiszemitizmust.

Mert legyünk tisztában. A magyar nemzet keresztény része vallás dolgában nem hogy fanatikus volna, sőt inkább nagyon is indifferens. A zsidó hitet és ritust szabadon taníthatja és követheti itt e hazának minden polgára. Tiszta dolog, hogy ha itt mégis van bizonyos animozitás a zsidók ellen, sőt mondjuk ki, ha itt létezik el nem palástolható antiszemitizmus, az nem vallási indokokra vezethető vissza.

Az antiszemitizmus a zsidók hibái ellen irányul, ezek élesztik, ezek táplálják

az antiszemitizmust. Minden fajt a saját hibái gyűlöltetnek meg s ez alól a zsidóság sem képezhet kivételt.

Minél nagyobb teret foglal el Izrael a magyar sajtóban, minél jobban használja fel e sajtót a zsidók hibáinak legyezgetésére, annál jobban felebred az antiszemitizmus.

Egyik ilyen hibája az Izraelnek, hogy fajszeretében nem tart sem rendet, sem mértéket. Mihelyest zsidó vádlottal állunk szemben, azonnal tudnunk kell, hogy annak háta megett nem csak hozzátartozói és rokonai, hanem számtalan esetben ott áll a saját egész faja.

Tisza-Eszláron gyilkossággal vádolnak néhány zsidót. Azonnal védelmekre kél az egész kontinens zsidósága. Hazaárulással vádolnak egy franciaországi zsidó tisztet és négy év alatt a »magyar« liberális sajtó egyebet sem tesz, mint vékonykét sir az ártatlan felett, feledve, hogy saját hazánk nyomoruságos közigazgatása és igazságszolgáltatása miatt, hány ártatlan senyved börtönben! Egán Ede bátran és leplezetlenül feltárja a galicziai bevándorló *kazároknak* az egész ország előtt ismeretes krimeneit, ime a magyar liberális sajtó, mint egy ember kél a zsidók védelmére . . .

Hátha mi keresztények is megpróbálnók az ilyen eljárást! Hátha mi keresztény polgárok is kimondjuk egy szép reggel, hogy a ki az egyes keresztények hibáit megrója, kiirtani való, felkötni való áruló?

Ugyan mi lesz az Izraelből, ha valamennyi *esetből* nemzeti, sőt vallásértést csinálva, minden zsidóval azonosítja magát, kit törvény, jog és igazság szerint büntetni és üldözni kell?

Az lesz, hogy az egész keresztény nemzet fokozatosan megindítja a harcot a zsidóságnak minden térről való kiszorítására. És ez annál biztosabban be fog következni, mert Izrael másik hibája az, hogy ha egyszer hatalomhoz jutott, nem tud mértéket tartani, míg az ellenáramlatot magára nem zudítja.

Sem a hazafiságot, sem a liberálist, sem a műveltséget bérbe venni nem lehet. Nincs igaza tehát Ábrányinak, mikor azt írja a *Pesti Hirlapban*, hogy a magyar nemzeti eszméhez a zsidók csatlakoztak legőszintebben. Nem igaz az, hogy a demokrácia és liberálistus legbiztosabb támasza a zsidó intelligencia szorgalom és erő! Annyi tény, hogy a zsidóság egy része komolyan részt vesz a nemzeti munkában és mivel a nemzetnek minden fajú becsületes munkására szüksége van, nem szabad ebből a becsületes munkából kizárnia vallása vagy faja miatt senkit.

De ebből nem következik ebben az országban sem a zsidók vezérszerepe, sem pedig azoknak sérthetlensége.

Pedig az izraelita újságírók ott a fővárosban minden dologban, amely a zsidóságot valamiképpen érinti, minden esetben a zsidók vezérszerepéről és sérthetlenségéről szóló veszedelmes dogmából indulnak ki.

Természetesnek tartjuk, ha arra a reputációra, melyet liberális körökben mint ilyen élvez, nagyon érzékenyek a kazárok és judeabeliek. Természetesnek tartjuk, ha Barta Ödönék nem érezték jól magukat a ruthén bizottság ülésén. Ám de vagy igazak azok amiket Egan Ede felhozott, vagy nem. Ha nem igazak, védekezék a vádlott beregmezei

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A fekete bőrönd.

Bizonyára nagysád, hisz szolgálatában álltam Birchnének, vagyis Grigg kisasszonynak, amint menyegzője előtt hívták. Egész biztosan tudom ezt a dolgot. Nem tudom ugyan, helyesen járok-e el, ha elárulok valamit a dologból, mert sehol sem látják szívesen a komornákat, kik nem tudják megfélekezni nyelvüket. Egyszer oly urnóm volt, ki napokint bevett bizonyos arzenikum-mennyiséget, hogy minél érdekesebb legyen. Nem árulok el ezzel semmit, mert a dolog napfényre jutott, midőn az asszony egyszer nagyon nagy mennyiséget vett be, és halálát lelte emiatt. És nagyon jó volt, hogy a dolog hamar tisztázódott, mert már a férjét gyanúsították méregkeveréssel. De hagyjuk ezt most.

Grigg kisasszony a színpadhoz tartozott és nem csinált titkot toilette-művészetével. Gyakran kaptam jegyet, ha fellépett és csodálkoztam királyi megjelenésén és előkelő játékán. Így esett, hogy egyszer Birch ur belészeretett, amint Hamlet anyja szerepében látta. Ő beleegyezett és messzeterjedő előkészületeket tett menyegzőjére. Értett hozzá, hogy egy hónapon keresztül Blanche asszonyságnak egész személy-

zetét munkával tartsa és nekem sem ártott volna, ha 20 ujjam lett volna 10 helyett.

Végre minden rendben volt. A bőröndöket berakták, számszerint tizenöt volt; ezek közül tizennégynek délután kellett volna elmennie és csak egy maradt ott, melyet a menyegzői és utazó-ruha számára választott ki, hogy a menyasszonynyal együtt másnap a vasutra kerüjün. Tizkor kellett megtörténnie az esküvőnek, azután otthon nagyszerű tiszorai, ruhaváltás és a délutáni 3 órai vonattal elutaznak. Én természetesen a bőröndök után néztem, de éppen amint a lépcsőn levitték azokat, értem cseppet Grigg kisasszony.

Grigg kisasszony azon személyek közé tartozott, kiket egy pillanatig sem szabad megvárni. Szobájába siettem tehát és még gyorsan figyelmeztettem a szobaleányt, hogy a fekete bőröndök itt kell maradnia. De Bridgetnek megint, tudja a jó ég, hol volt a füle és miután 2 méter meghatározott minőségű kék szalagért az egész várost befutottam és végre fáradtan hazajöttem, még dicsékedett azzal, hogy a fekete bőröndöt mindjárt legelsőnek szállította el.

Szépen vagyunk. Most már mértékekre volt a bőrönd és így Grigg kisasszonyt tudósítanom kellett a kinos félreértésről. Természetesen rettenetesen felizgattam ezzel és végre is görcsöket kapott. A pamlagra vetette magát, haját tépte és keserű könyvet hullatott.

— De nagyságos kisasszony, gondoljon szemére, még észre veszik, hogy . . .

— Igen, Flóra, de — az ég szerelmére — mit — tegyek?

— Nem tudok jobbat, mint hogy a menyegzőt elhalasszuk és a bőröndért táviratozzunk.

— Nem, soha, ez rossz előjel lenne.

— Ugy kölcsönözzünk ki ruhát.

— Azt könnyű mondani. De ha nem illik rá? . . . De várj csak, mentő eszmém támadt. — Egy pillanatra ajkára tette ujját és azt kérdezte: »Himzett reggeli ruhám a tubarózsákkal, az a fehér, hisz emlékszel rá . . . remélhetőleg itt van?«

— Bizonyosan.

— Nos jól van, az legyen menyegzői ruhám.

— »A fehér reggeli öltözet?« kérdeztem csodálkozva.

— Igen, igen, hisz megmondtam már. Táviratozzál azonnal a bőröndért, a menyegzőnek pontosan meg kell történnie.

Amint küldetésemből hazajöttem, az ágyban találtam Grigg kisasszonyt; nagyon sápadt volt, és az orvos épp az előbb távozott el. Legnagyobb csodálkozásomra azonban egyszerre egész vidáman felült és így szólt:

— Gondoskodjál kérlek, hogy senki se zavarjon minket. A hosszú fekvés hátamon rettenetesen elfárasztott. Tudod-e, mi történik most.

uzsorásbanda, de nem az összes magyar zsidóság; vagy igazak és akkor ne vegyék antiszemitizmusnak, ha a törvény végez a bünösökkel legyenek azok kazárok vagy judeabeliek.

Amde mindezzel nem törődnek az Izrael fogadatlan prókátorai, hanem dühöngenek mindaddig, míg a magyar nemzet a maga egészében meg nem unja azt a tolakodást, melyet jogérzéke, becsülete, vagyona és keresztény mivolta ellen Galiczia elkövet sajtóban és azonkívül.

Ha nem azonosítják magukat a galicziai csöcselékekkel, akkor ne piszkolódjanak egánék ellen, ne kiabáljanak, hogy dinamit robbant fel, mikor csak egy kakasos gyufa pattant el. Vagy mondják ki, hogy Izrael az egész világon vezérszerepre hivatott egységes, szétbonthatlan, sérthetetlen és megtámadhatatlan testület, de mondják ezt ki bátran és őszintén s ha így van, akkor vegyék fel a harcot a kereszténység ellen nyiltan! Nem érzékenységre, hanem őszinteségre van ilyen dolgokban szükség. A zsidóságtól mi nemzeti munkát követelünk, de a parazitákat nem tűrhetjük akár kazárok, akár nem, mert a ruthének esete mutatja, hogy a paraziták lehetlenné tesznek minden nemzeti munkát.

Gedeon.

Lucaciu nyert pöre.

Szél miniszterelnök a minap, mikor a nemzetiségi kérdéstről a parlamentben nagy beszédet mondott, arra is hivatkozott, hogy Lucaciu perét elvesztette. Ezzel szemben jól informált körökből úgy értesülünk, hogy a dolog nem egészen úgy áll, mint ezt a miniszterelnök jelezte.

Lucaciu László dr. laczfalusi görög kath. lelkész, ugyanis — mint értesülünk, — Rómában a legfelső fórumon megnyerte azt a pert, melyet a szamosujvári egyházmegyei kormány indított ellene. A perben az egyházmegyei kormány a kánoni vétségek egész sorával vádolta Lucaciu mire az viszonyvadásokkal felelt. E perben nagy szerepe volt a laczfalusi foga-

dalmi templomnak is, melyben Lucaciu nem bucsut hirdetett, hanem egyszerűen templomünnepet tartott. — A püspök ezt is betiltotta s a politikai hatóság segítségével még az ünnepi mise tartását is megakadályozta.

Róma most Lucaciu az ellene emelt vádak alól felmentette, utasítva őt, hogy egyházmegyéje főhatóságának többé panaszra okot ne adjon.

Kérdéses azonban, hogy Lucaciu dr. visszatér-e parochiájára, hol úgy se volt sohasem nyugalma és pedig úgy a saját politikai szereplése, valamint személyes ellenségei miatt, kik az egyházmegyei kormányt Lucaciu felől informálták.

ORSZAGGYÜLES.

▲ képviselőház mai ülése.

Budapest, febr. 16.

A ház — Perczel Dezső elnöklete alatt — folytatta a belügyi költségvetés tárgyalását.

Fassie Tódor, a magyar-csékei kerület képviselője volt az első szónok, a ki román neve és nemzetisége dacára kitűnően beszélt magyarul. Beszédje elején érczes hangon jelentette ki, hogy fogadalmat tett, hogy mindenkor magyar hazája érdekeit tartja szem előtt. Ez mindenesetre nagy kegy egy romántól és a Ház természetesen hatalmas éljenzéssel jutalmazta e kijelentést.

Fassie Tódor beszéde.

Molnár Antal jegyző: Fassie Tódor!

Fassie Tódor: T. Ház! Már programmbeszédemben kijelentettem választóim előtt, hogy mint országgyűlési képviselő mindenben azt fogom szem előtt tartani, azt fogom mérlegelni, mit kíván hazám (élénk helyeslés a jobboldalon) és mit kíván választóim érdeke. (Helyeslés jobboldalon.) Ezen fogadalmamnak vélek híven eleget tenni akkor, a midőn a napirenden levő költségvetést, mint az állam háztartására szükségeset elfogadom. (Helyeslés jobboldalon.) Teszem ezt különösen azon indokból is, mert a miniszterelnök urnak oly meggyőzően kifejtett programjában, valamint az ő és az egész kormány eddigi működésében biztosítékot látok arra nézve, hogy hazám liberális intézményeiben erősödni, haladni, virágozni és ezen évezredben, mint erős magyar állam fennállani fog.

— Bizonyosan, nagysád beteg és az esküvőt el kell halasztanunk.

— Nem, azt éppen nem. Elég beteg vagyok, hogy reggeli öltönyömben esküdjem meg és azt akarom, hogy a menyegző halálos ágyamnál történjék meg.

Hangosan felkiáltottam és ő szivből nevetett, azután megvacsorált, az orvosság pedig az ablakon vándorolt ki. Másnap reggel Birch urhoz küldött levélkével. Jól tudom, mi volt benne; mivel el kell távoznia a világból, anélkül, hogy szavát beválthatta volna, teljesítse utolsó kívánságát és esküdjék meg halálos ágyánál.

Tüstént feladtam urnómról a fehér reggeli öltözetet. Ekkor lebocsátotta a függönyöket, maga igazította meg a párnákat a legkényelmesebben és lefeküdt.

— Hozd még el gyöngysoromat, gyűrűimet és egy finom zsebkendőt. Flóra, ne feledd el, hogy az egész czerimónia alatt szorgalmasan zokogj.

Minden pillanatban kopoghattak az ajtón.

— Valami halk zene nagyon emelhetné a pillanatnak ünnepélyességét. Menj Flóra, te ismered a kintornást, aki mindig ott áll a ház sarkán. Hívd az udvarba, játszsza nekem félórát az áriát a »Traviatá«-ból.

Ezt a parancsot is gyorsan kellett teljesí-

tenem. Alig hogy visszajöttem, már belépett a pap és Birch ur. Az utóbbi holthaltalovány volt és remegett mint a nyárfalevél. Utána még néhány jó barátja jött, mint tanu.

Miss Grigg arcán gyöngye mosoly futott át egyik kezét szívére tette, a másikat vélegényének nyújtotta. En szivrepesztően zokogtam. Az esküvő végbement.

— Óh mily édessé, mily nyugalmassá teszed utolsó órámat! Ah... Isten veled. Flóra, drága Flórá, fogadd ezt a gyűrűt, (észrevettem, hogy a legértéktelebb volt, melyet viselt, de nem szóltam), emlékeztessen ez mindig reám.

Mindnyájan kezét csókoltak és tisztelettel eltávoztak. Birch ur szinte elájulva esett egy székre. Künn az ajtó előtt már várt a riporter és másnap reggel már az egész város tudta a hírt. Délután megjött a bőrönd és vele együtt az utazó-ruha. Grigg kisasszony, akarom mondani Birchné egyszerre felgyógyult és a verőfényes délfelé vándorolt.

Ennyi az egész történet, melyet azonban senkinek sem akartam elbeszélni, csak önnek, nagyságos kisasszony.

(Élénk tetszés és helyeslés a jobboldalon). Elfogadom ezen költségvetést, mert a kormány hazánk alkotmányos bástyáira oly zászlót tűzött ki, melynek tündöklő jelszava: jog, törvény és igazság. Megszavazom ezen költségvetést, mert kormányzatunkban teljes biztosítékot látok az iránt, hogy az egész egységes magyar állam nemzeti politikája mellett a kormány, a nemzetiségek és felekezetek méltányos és törvényes jogait fenn fogja tartani; (helyeslés jobboldalon) hogy közigazgatásunkat a közérdeknek megfelelőleg fogja megoldani és általában jó közigazgatásról; jó, gyors és megfelelő igazságszolgáltatásról gondoskodik. (Helyeslés a jobboldalon).

A közigazgatási reformkérdés tekintetében legyen szabad szolgabírói, tiszteletbeli vármegyei ügyési és vármegyei bizalmi több működésében szerzett azon tapasztalomra hivatkozni, hogy szerintem a közigazgatás rendezésénél czélyszerű lenne, a kör és községi jegyzői intézményt szélesíteni, a kör és községi jegyzői intézményt az államháztartásba venni, (helyeslés a jobboldalon) azt szaporítani, azoknak nagyobb hatáskört adni. (Helyeslés a jobboldalon). Mert eléggé sajtáságos és a gyors közigazgatásnak hátrányára van az, hogy ha 8 és 10 községnek van egy körjegyzője és akkor, a mikor valami baj ér egy községet, a körjegyzőnek mértföldnyi távolságra kell elmennie és ott kell meggyőződést szerezni valamely felmerült esetre nézve, akkor azt bejelentenie a szolgabírónak és a mikor a szolgabírói intézkedés bekövetkezik, rendesen már későn jön az intézkedés.

Minden higgadt gondolkozásu román ajku polgára e hazának belátja azt t. Ház, hogy csakis hazánk liberális intézményeifelvirágzásában lelheti javát. (Helyeslés a jobboldalon). Kivételek t. Ház, mérvadókul nem szolgálnak. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon) Az okos anya viszálykodó és széthúzó gyermekeit szeretettel és anyai türelemmel egyeztetni ki. (Igaz! Ugy van! jobboldalon). A jó testvér az anya ezen igyekezetét jó szívvvel fogadja. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon). Ez a két tétel t. Ház, szerintem a nemzetiségi kérdés elbírálásánál megszívlelendő volna. (Helyeslés a jobboldalon).

Ezek után t. Ház engedtessek meg nekem, hogy Komjáthy Béla képviselőtársamnak nemzetiségi programja tekintetében elmondott beszédjére térjek át.

Sokat lehetne ellene mondani De megelégszem annak a kijelentésével, hogy tiltakozom, hogy az ő egyoldalu s nem éppen elfogulatlan azon állítása, mintha a románok inkább vonzódnának Romániához, mint Magyarországhoz, nem felel meg a valóságnak és ünnepélyesen tiltakozom t. ház, itt az ország színe előtt az ellen, hogy a magyarországi románok nem tartanak érdekközösséget hazánkkal. (Helyeslés a jobboldalon.)

T. Ház! Jól tudjuk mi azt románok, hogy a hol a magyar boldogul, a hol a magyar szenved, sorsosa a román is. Testvérek voltunk mi románok a multban, hiszem, rajta leszek, hogy testvérek maradjunk. (Helyeslés és éljenzés a jobboldalon.)

Engedje meg a t. Ház állításom bizonyítására, hogy szülővármegyéim, az ugynevezett Biharországra hivatkozom, (Halyuk! Haljuk!) mint olyanra, a hol a románok a magyarokkal testvérek és békés egyetértésben élnek, részt vesznek hazánk alkotmánya minden ténykedésben és gyakorlatában. (Helyeslés a jobboldalon.)

De legyen szabad, nekem, t. Ház, még saját kerületemre is hivatkozni. T. Ház, ebben a kerületben még soha semmiféle államellenes izgatás, ténykedés nem fordult elő, de nem is fordulhatott elő, mert ott a magyar ajku és román ajku vegyes községekben a román ajku megtanulja a magyar, a magyar a román anyanyelvet. (Zajos helyeslés jobb és baloldalon.)

Rómán vagyok t. Ház. Szeretem melegen hazámat, szeretem vallásomat és felekezeteimet. Ezen felekezeteim iránti szeretet indít arra, hogy Komjáthy Béla képviselőtársamnak a brassói gör. kei román Szent-Miklós egyházza vonatkozólag, valamint Metianu érsekre vonatkozólag felhozott állításaira feleljek, mindenesetre kérve, hogy az elfogulatlan sovinizmus adjon hitelt annak is, a mit a román igaznak mond. Felhozom t. Ház, hogy a brassói Szent-

Miklós gör. kel. egyház Romániától soha politikai állami szubvencziót nem kapott, nem kapott rekompencziót magán privát javaiért, az állam által elvont javai jövedelméért. Ezt különben t. Ház, a kormány által teljesített vizsgálat is bizonyítja.

Ezen u. n. szubvenczióknak oly szerencsés elintézése nemcsak a brassói gör. kel. román Szent-Miklós egyház hívei kebelében, hanem hazánk összes gör. kel. felekezeti híveinél meleg visszhangra talált.

Matianu érekre nézve pedig felhozom azt, hogy ő hívei által tisztelt, szeretett főpap, a felség által több rendben kitüntetett egyházi, és általánosan szeretett egyéniség. Ezt bizonyítja leginkább az, hogy mint különben a lapok is hozták, midőn áprilisban elhagyta aradi székhelyét és Nagy-Szebenbe távozott, osztatlan lelkesedés, osztatlan tisztelet és ragaszkodás nyilvánult irányában.

T. Ház! Ugyanazon Isten, ugyanazon haza, a mely Komjáthy Béla t. képviselőtársamnak parancsolta, hogy elmondja azt, a mit elmondott, parancsolta nekem azt is, hogy mindezt elmondjam. A költségvetést ismétlem, elfogadom. (Élénk helyeslés. A szónokot számosan üdvözlök.)

Gróf *Benyovszky* Sándor a közigazgatás bajairól beszél hosszabban.

A kormány kritikája.

Werner Gyula Komjáthy Bélával polemizál. Mig Komjáthy első beszédében kritikáját a kormány politikájának súlyos elítélésére alapította, tegnap már lojálisban beismerte, hogy az események a kormány eljárásától függetlenül vetik előre árnyékukat. Az osztrák események, az osztrákok föderális törekvései uralják a helyzetet. A nemzetiségi politika céljaiban mindnyájan egyetértünk. De mielőtt a politika módszerére áttérne, általános megjegyzéseket tesz a nemzetiségi kérdésre. Nem magyar kérdés ez, hanem az egész világ kérdése. Mindezt folyt a fajok rettenetes mérkőzése. Még Franciaország sincs ettől megkímélve, a hol pedig a nemzeti egységet nem veszélyeztetni semmi. Ott is törvényeket hoznak a bevándorlók ellen, megnehezítik az idegenek letelepedését, harcot folytatnak az idegenek letelepedése ellen. Mi más ez mint nemzetiségi harc. Csoda-e, ha ebből a harcból nekünk is kijutott a részünk. Pedig mi nem a nemzetiségek leigázására törekszünk. Csak az egységes nemzeti állam kiépítésére. (Zajos helyeslés.) Mi a világ előtt, mint a nemzetiségek elnyomói vagyunk kikiáltva. E vád ellen nem a Házban kell védekezni. Itt mindenki tudja, hogy ez alaptalan. Klasszikus példa erre a szónok a kiknek gazdasága és jóléte mutatja, hogy nem a legrosszabb foglalkozás Magyarországon elnyomott száznak lenni. (Zajos helyeslés.) *Melcer Vilmos* beszéde ellen sok kifogása van, de azt elismeri, hogy benne a magyar állam egységének eszméje kidomborodott. De tételei abban a hibában szenvednek, hogy elméletek, melyek nem felelnek meg a gyakorlatnak. Azt mondja, hogy a szászok mindig ragaszkodtak a magyar államhoz. Ez az elmélet. A gyakorlat az, hogy 1867-ben még területek is elakartak szakadozni Magyarországtól és Ausztriába akartak olvadni. Azt mondja a képviselő ur hogy a szászok mindig elismerik Magyarország jogait. A gyakorlatban pedig olyan tankönyveket használnak iskoláikban, melyek csak úgy hemzsegnek a közjogi inkorrektégektől és a történelmi elferdítésektől. Személyenyeket olvas fel *Manheim* történelmi könyvéből, melyet a szász középiskolákban használnak és ezek a részletek valóban megbotránkoztatók.

A képviselő ur maga is beismerte, hogy a külföldi sajtó mennyire hozzájárul a nemzeti kérdés elmérgesítéséhez. Hát miért árasztják el önk minden kontroverz kérdésben információkkal a német sajtót? Hát föllebezési fóruma a magyar nemzetiségek sérelmeinek a német közvélemény? (Zajos helyeslés és taps.)

Statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy a szászok régebben sok esetben nevéket magyarul irták, viseletök magyar volt s így biztosították az *érzelmi* egységet és közösséget a magyar nemzettel. Ma kötelessége a nemzetiségi értelmiségnek, hogy az állami pályákra gravitáljon.

Ma, ugy tetszik czéltudatosan tartják őket ettől távol. — A nemzetiségi kérdésben a közigazgatás reformja sokat tehet. Nem beszél a közigazgatási mizériákról, mert pl. az a megye, ahol ő képviselő — — —

Kiáltások a volt nemzeti párton: Bánffy megyéje!

Verner Gyula: — — — bebizonyította, hogy rossz törvényekkel is lehet jó közigazgatást csinálni, ha tapintatos ember áll a hatóság élén.

Beszédét azzal végzi, hogy *Schmidt* és *Komjáthy* a nemzetiségi kérdésben egy dologban találkoztak: mind a ketten, azt mondják, hogy Széll a nemzetiségekkel szemben politikát változtatott. *Komjáthy* támadja, pedig nincs igaza, mert az a politika 1867 óta politikája volt minden szabadelvű kormánynak. *Schmidt* ellenben dicsőíti a nemzetiségek irányában tanúsított engedményezést. Hát ezt ismerjük. Ez *Loreley* dala, aki kiült a sziklára és vágyakozva dalolta el nóátit. De Széll kemény szívű tengerész és nem fogják kísértésbe hozni a szász *Loreley* dalok. Nekünk pedig a kedélyt a magyarság részére fenn kell tartanunk, ha kell vérrel, a munka veritékével. A költségvetést elfogadjuk. (Hosszantartó tap és éljenzés. A szónokot sokan üdvözlök minden pártból. Szilágyi Dezső is.)

Öt percz szünet.

Szünet után *Mezőssy Béla* állt fel szólásra. Örömmel tölti el őt is a tudat, hogy a ház minden oldaláról olyan kitörő örömmel fogadták *Werner* képviselőnek az egységes nemzeti politikának súlyáról tett nyilatkozatát. De arról nem beszél, hogy ez előtt a kormány nem nemzeti, hanem kortes politikát folytatott.

Bánffy Dezső soha sem beszélt a nemzeti kérdéstről.

Szöts Pál: De igenis beszélt.

Mezőssy Béla: A képviselők az igaz, hogy beszéltek a nemzetiségi lakta vidékeken a nemzetiségi kérdésekről, de ezek csak választási beszédek voltak.

Mezőssy Béla azután még arról beszélt, hogy a belügyi tárca nagyonhiányos, amennyiben nincs szociálpolitikai programja.

A tárca tárgyalását holnap folytatják.

Az őslakók védelme.

A *Pester Lloyd* félreérthetetlen tendenciájú Egán elleni támadó cikkére örvendetes hazafias reakció támadt ugy a fővárosi mint vidéki sajtóban is, arról meg most már szó sem lehet, hogy *Egán* Edét a miniszter elmozdítsa mostani áldásos működése mellől, a mint a félhivatalosok is írják. A *H-k* értesítése szerint az egész akció Egán ellen onnan származik, hogy 138 galicziai bevándorló egy rabbi protektorátusa alatt kérvényt irt alá Egán ellen.

A fővárosi sajtó organumai közül az *Alkotmány, Magyar Állam, Hazánk, Magyarország* foglalkoznak ezen ügygyel s cikkekben élesen bár, de egészen jogos hangon elítélik a magyar zsidóság idegeskedését a ruthén akció miatt. A *M-g*-ban *Bartha Miklós*, az ékes tollu publicista irt az Egán elleni gyűlölködésről élesen elítélve azt. A gyönyörű cikkből közöljük a következő részletet:

»Uzsora-kultura dul az egész vidéken. Ennek a piszkos üzletnek minden fajtája és neme alkalmasban van ott. Van földuzsora, házuzsora, tehén- és juhuzsora, pénzuzsora, pálinkauzsora, napszámuzsora, legelőuzsora. A megélhetésnek minden forrására a bevándorlottak kezén szűrődik át, Fuvarozás, vállalat, famunka, legelő, bérleti föld, regálébérlés, italméresi jog, kereskedelem, élelmezés a győztes fél birtokába került. A bevándorló ura lett a helyzetnek s Rákóczi jó és hű katonáinak utódjai galicziai proletárok rabszolgáivá lettek.

Van-e segítség?

Hitem szerint már régen lett volna. De a szegény ruthének nagy szerencsétlenségére a bevándorlók zsidó hitűek. Ez kiváltságot jelent. Nem

tudunk objektívek lenni és nem voltunk erőyesek. Mindenki fél a zsidók érzékenységétől. Szabadelvűségének és demokratikus felfogásának hírnevét mindenki óvakodik kockáztatni.

Bár csak lett volna a bevándorlók serege kálvinista, lutheránus, római katolikus vagy görög keleti, buddhista vagy mohamedán. Unitárius avagy nazarénus. Könnyen, fontolgatás nélkül, erőyesen elbánt volna velük a vármegye, a bíróság, a kormány, a társadalom, a sajtó, a törvényhozás. Mindenki természetesen találta volna, hogy az élet-halál harcban a benszülött és hazafiságában kipróbált elemet hatóságilag is, társadalmilag is védőnk kell a betolakodó idegen proletárság ellen.

De a jöttmentek, fájdalom, zsidók. Szokásuk, erkölcsetlenségük, úzérkedésük, embertelenségük egy félszeg szellemi áramlat oltalmát élvezi. Az ember hiába disztüingvál, hogy nem azokról beszél, a kik magyarok, honfitársaink, kulturánk támaszai, forgalmi életünk fontos tényezői; a kikkel együtt élvezzük a jót és együtt szenvedjük a rosszat; a kiknek hazafiságát, józanságát, munkásságát, jótékonyágát megtanultuk tisztelni; a kikkel várjuk, reméljük, hiszszük a politikai és nemzeti összeforrás után a társadalmi összeolvadást is. Mindezt és az ehhez hasonló őszinte, meleg, szeretetteljes érzéset hasztalan tárod föl. Nem hisznek szavaidban, uram! Meggyanusitnak. Ostoba antiszemita hirbe kevernek; tömegesen kapod a névtelen leveleket; meggyaláztatást kell tűrnöd s gratulálhatsz magadnak, ha nyilvános utcán le nem köpdösnek.

A villamos vasut vonalai.

A villamos vasut építésének kérdésében kijelentette a miniszter, hogy a közuti vasut jelenlegi gőzmozdonyu üzemre berendezett vonalainak villamos üzemre átalakítása tárgyában legalább elvileg egyezzenek meg.

A villamos vasut építésére vonatkozó szerződés tárgyalásakor e tárgyban szűkebb bizottságot küldtek ki.

A szerződésben a közuti vasut és a város elvi beleegyezésüket és hajlandóságukat jelentették ki arra nézve, hogy a régi — a jelenleg üzemben levő — közuti vasuti vonalakat egységes kezelésbe veszik s villamosra átalakítják. Ennek a kérdésnek tárgyalására hivta össze a polgármester a vasuti albizottságot, melynek megállapodása az, hogy a városra háruló előnyök tekintetbevételével javasolja a régi közuti vonalaknak villamosra leendő átalakítását akként, hogy az új villamos vasuti szerződés minden határozománya kiterjesztetik az új szerződésre, melyet *Berkovits* Ferencz dr. készít el s a város ezzel lemond arról, hogy a közuti vasut 1932-ben tulajdonába menjen, hanem az összes, akkor már villamos vonalak és felszerelések 60 év mulva jutnak birtokába s tulajdonába.

Az albizottság tegnapi ülésében *Bulyovszky József* dr. polgármester elnöklésével jelen vannak *Ragány János* főszámvevő, *Busch Dávid* főmérnök, *Fodor Gyula* p. tan. főmérnök, szakértő a közuti vasut képviselőjében *Berkovits* Ferencz dr. és *Szűts Dezső* jegyző.

Elnök utal a februári közgyűlés határozatára s tárgyal kitézi a régi közuti vasuti vonalak villamosra való átalakításának s egységes kezelésének kérdését, melyre már a város és a közuti vasut elvben megállapodtak.

Berkovits Ferencz dr. a közuti vasut képviselőjében előadja, hogy 1900. év január hó 25-én a közuti vasut arra kérte a várost, hogy az új és a régi vasutat egyesítve s az új szerződés minden határozományát terjeszse ki a régi közuti vasuti vonalakra, amelynek főbb pontjai: a város háramlási jogának 1932-ről 1960. évre való kitolása, a villamos vasut által a város tulajdonát 1932-től képező vonalak használatáért fizetendő 10,000 korona bér elengedése, amikkel szemben a város 1960-ban rendezett s felszerelt villamos vasutat kap tulajdonul s a vasut tiszta jövedelmében — beleértve a régi, de átalakítandó vasut jövedelmeit is — már most részesül.

A vállalat a következő indoklásra fekteti

kérelmét: 1. A város elveszt 1932-ig a villamos vasut által használandó vonalrészek bére fejében 10.000 koronát, de ezzel szemben azonnal részestül az egységes kezelés alatt levő régi és új vállalat jövedelmeiben, ily módon a vasut minél nagyobb hasznót igyekszik produkálni. Jót áll érte, hogy nem történik meg, míg ő a vállalat jogtanácsosa, de talán azután sem, de bizony ha a jelenlegi állapot marad fenn, akkor a közuti minden lehető terhet a villamosra igyekszik rátolni s a jövedelmet pedig a régi — kezelés alatt maradó — vasutnak igyekszik megszerezni. Az egységes kezeléssel a rezsiköltség kevesebb lesz, s az előbb jelzett állapot nem következhetik be, mert a jövedelem is egységes lesz. 2. A régi vonalak épületek 1932-ben a város tulajdonába jutnak, de a felszerelést csak birói becsü útján — s nem ingyen — kapja meg a város. (Szerződés 2. §.) Tehát ezeket meg kell váltani. Az új szerződés értelmében ingyen kapja a város 1960-ban nemcsak a vonalakat s épületeket, de a berendezést s felszerelést is. Mi ennek az előnye? Az, hogy a városnak 1932-ben nem kell tőkét befektetni a vasutba, ha egységes a kezelés. (Ellenesetben igen.) Tehát ha a város átvénné 1932-ben a vonalakat, új befektetéseket kell létesíteni s ez a közuti által fizetett 5000 frt használati díjat leszállítja, ezenfelül az a körülmény is, hogy a villamos által használandó közuti vasuti vonalak fenntartása is a várost terheli. 3. A villamos üzemnek a régi vonalak behozatalára kötelezi magát a közuti, de erre öt évi időhaladékot kér, mert az átalakítási költségekkel ma még nincs tisztában a vállalat, s ezenfelül a villamos vasut létesítéséhez tőkét kell beszereznie. Nagy befektetés kell az átalakításnál, még felső vezeték alkalmazása mellett is, azonfelül 3 tolató lokomotívot (teher szállításra) is be kell szerezni, az maga per 30.000 korona, 90.000 korona, az alapítványt is ki kell javítani, ez számítás szerint 140—160.000 koronát tesz. A m. á. v. aligha engedik be a felső vezetékét Velenczére s a fürdőbe, s így accumulatoros kocikat kell alkalmazni, amelyen fürdőbe való közlekedést jövedelmezővé tenné. De szükség van a határidőre azért is, mert a közutinak jelenleg 3 mozdonyát is el kellene adni s ezt nem lehet gyorsan cselekedni. A háramlási idő leteltével tehát a város kapna egy jól berendezett, felszerelt villamos vasutat, amelynek — még a fürdőbe való közlekedésnek is — jövedelmében — ha egyesítettnek az új villamos vasutal — a város is részesedik. A fürdőbe való közlekedésre nézve felemlíti, hogy ha az könnyű lesz, jövedelmezni is fog. A két vállalat egyesítését ajánlja s a lemondást a régi vonalaktól kikötött háramlási jogról.

Ragány János főszámvevő indokoltan utal arra, hogy a két vállalat egyesítése esetén a villamos vasutra vonatkozó szerződés értelmében a város jól felszerelt s berendezett villamos vasuthoz jut 60 év múlva, — ingyen — utal a vállalat kezdeti nehézségeire s arra, hogy ha a város elesik 1932-től évi 5000 frttől, ezzel szemben kapja az átalakítandó vonalak felszerelését, s a fix 5000 frt. helyett 5—10 év múlva az összes vonalak jövedelmeiben osztozik, nem kell új felszerelés, a rezsiköltség kisebb, a kezelés egységes, ezzel a város hányada is emelkedik. Elfogadja a vállalat ajánlatát.

Berkovits Ferencz dr. hivatkozik Temesvárra, melynél a régi vonalakra nézve már 15 év múlva beállott volna a háramlási jog s mégis egyesítette egy új vasuti vonalakkal a régi, 65 évre kötötte a háramlási jogot s ma — 8% a jövedelme a vasutnak, ebben részesedik a város és kárpótolja az elveszett jövedelmekért.

Elnök a mai alapon kívánja eldönteni a kérdést s kisebb bizottság kiküldését javasolja, amely az épületek értékét megbecsüli.

Fodor Gyula: 1932-ben semmit se fognak érni ezek a vonalak és épületek, mert a vállalat nem fog javítani semmit.

Berkovits Ferencz dr. Azt tévedésnek minősíti, mert ha beváltja a város, akkor a vasut igenis javíttat és új befektetéseket is eszközöl, de meg a vasut 1932. évig még használja ezeket a vonalakat. Ellenben egyesítés

esetén a vállalat új sinekkel cserélteti ki a régi sineket.

Busch Dávid főmérnök kifejti, hogy a vállalat által 1932-től fizetendő 5000 forint nem 5000 frt, mert a város fogja a villamos vasut által használandó vonalak fenntartását eszközölni s ott, ahol a személyközlekedés gyors lesz s a villamos által használandó részekben ilyen lesz, — nagy a veszteség s így reparációra néha az 5000 frt kevés is lesz.

Ragány János főszámvevő a fürdőbe járó vonalak jövedelmének beszámítását függő kérdésnek akarja tartani, mert a m. á. v. esetleg nagy díjat követel.

Berkovits Ferencz dr. előadja, hogy a fürdőközlekedés bruttó jövedelmében 3 társaság osztozkodik, a M. Á. V., a belényesi s a közuti vasut. Még így is volt 2000 frt tiszta jövedelme a közutinak, dacára a rossz közlekedési viszonyoknak. Ha lesz saját kocsis, saját lokomotív, az egyesített vonalak jövedelme kiváló lesz.

Ragány János kérde, mire kell az öt évi határidő?

Berkovits Ferencz dr. a teherforgalom átalakítására ez nem sok, a forgalom azért ezen öt éven belül is akadálytalanul fog folytattani.

Ragány János indítványára pótszerződést készítenek s a tervezet készítésére Berkovits Ferencz drt kéri fel.

Fodor Gyula szakértő jól megindokolt beszédben előterjeszti, hogy a városnak csak előnye van abból, ha a vonalakat egyesíti, a beruházások kárpótolni fogják a várost. A fenntartási költséget ő is nagyobbra becsüli 5000 forintnál.

Berkovits Ferencz dr. elvállalja a pótszerződés készítését egy hét elteltéig. A kérdést sürgősnek tartja, mert ha keresztül megy az egyesítés, a központi telepet is nagyobbra kell építeni.

A város feliratai.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy feliratot intéz az országgyűléshez az iránt, miszerint a városok annyira igénybe vannak véve különböző állami funkciók teljesítésével, hogy munkaerejük jó részét ez foglalja le és az állam részéről nem hogy viszont szolgáltatásban részesülne, de éppen ellenkezőleg, mind jobban megszorítja az állam a városok jövedelmét.

Itt van pl. Nagyvárad. A cukor fogyasztási adót elvette az állam s ezáltal már 60 ezer frttől esett el a város.

A közgyűlés abból indult ki, hogy feltárja az országgyűlés előtt, miszerint az állam érdeke is követeli, hogy a városok működésükben támogatásban részesüljenek az állam részéről.

Egy másik feliratot is intéz a törvényhatóság a miniszterhez. Ebben kéri, hogy tekintettel azon szolgáltatásokra, a melyeket a tűzoltó intézmény tesz a biztosító intézeteknek, helyén való és méltányos volna, ha a biztosító intézetek hozzájárulnának évi jövedelmeikből a tűzoltó intézmény fenntartásához.

A két feliratot Szüts Dezső aljegyző már elkészítette s azok a következők:

Az első felirat így hangzik:

I.

Budapest székes főváros törvényhatóság bizottsága az iránt kereste meg törvényhatóságunkat, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur által benyújtott azon törvényjavaslat ellen, mely a m. kir. államvasutak alkalmazottjait a községi adó fizetésének kötelezettsége alól mentesíteni kívánja, a székes fővárosnak a m. t. képviselőházhoz intézett feliratát hasonló szellemű felirattal támogassa.

Tekintettel az államvasuti alkalmazottaknak a polgárok személyi és életbiztonság körül kifejtett tevékenységére, másrészt az állami alkalmazottaknak egyenlő elbánásban való részesítésének kívánatos voltára, törvényhatósági

bizottságunk a törvényjavaslatot méltányosnak és helyesnek tartván, a székes főváros átírata felett napirendre tér.

De amennyiben ezen eset is tanubizonyosága annak, hogy a városok jövedelmeinek elvonása és megszorítása ugyszólván napirenden van, másrészt pedig az állami funkciók mind jobban igénybe veszik a városok anyagi erejét, a nélkül, hogy a folyton szaporodó állami tendők teljesítéséért megfelelő reconpensációban részesüljenek, törvényhatósági bizottságunk azon tiszteletteljes kérelmet intézi a tekintetes képviselőházhoz, méltóztassék megfelelő módot találni és gondoskodni arról, hogy a városok az általuk áldozatok árán s anyagi erejük tulságos igénybevételével teljesített állami funkciókért mielőbb kárpótolassanak s megfelelő segélyben részesítenek, hogy ily módon a közigazgatás autonómikus feladatait akadály nélkül, kellő anyagi erővel s megfelelően teljesíthessék.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1900. február 8-án és folytatva tartott közgyűléséből.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

A tűzoltási kiadásokra vonatkozó felirat ekkép szól:

II.

Mélyen tisztelt képviselőház!

Azon általánosan ismert s kétségbe nem vonható tény, hogy a tűzoltó intézmény fejlesztése és fenntartása közvetlen befolyással bír a tűzkárok apasztására s a tűzkárbiztosítási üzlet jövedelmezőségére nézve, továbbá azon várható bevételei források, mely a tűzkár biztosító intézeteknek a tűzoltói kiadásokhoz való hozzájárulási kötelezettség törvényes, megállapítása esetén a városok tűzoltói kiadásaira lennének fordíthatók, törvényhatósági bizottságunkat azon határozatra indították, hogy Budapest székes fővárosnak 1733/899. kgy. sz. a. kelt s a mélyen tisztelt képviselőházhoz intézett feliratához csatlakozzék. Mely határozathoz képest tisztelettel kérjük, hogy a Magyarország területén tűzkárbiztosítással foglalkozó, a tűzoltó intézmény előnyeit busásan élvező, de tűzoltási kiadásokhoz a legcsekélyebb mérvben sem járuló intézeteket törvény útján méltóztassék kötelezni arra, hogy a biztosított összegek arányában a tűzoltói kiadásokhoz hozzájáruljanak.

Nagyváradváros törvényhatósági bizottságának 1900 február hó 8-án s folytatva tartott közgyűléséből.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

Az új városháza.

A városháza építése, illetve a városi hivataloknak összpontosítása tárgyában nagy értekezlet lesz, ma szombaton délután a városháza nagytermében, a melyre a törvényhatóság tagjait meghívta a polgármester.

Az értekezleten fogják megvitatni a polgármester által kidolgozott memorandumot, a mely szerint a polgárnagy akként véli a városra legelőnyesebben megoldani a kérdést, ha a mostani városháza és a mellette levő magtár telkén építtetnék megfelelő épület a városi hivatalok elhelyezésére, a mostani régi épületet pedig a rendőrség foglalná el.

A leányiskolák céljaira a mostani megüresedő honvéd gyalogsági laktanyát kérjék el az államtól s alakítsák át.

A városházául szánt régi reáliskola telkét pedig — a polgármester memoranduma szerint — vegye meg a káptalan s építtessen oda a Szent-László templom helyett egy új templomot. Ez esetben a Szent-László templom helye a városé lenne.

A memorandumban foglalt módok ellen és mellett a lapok már egy hét óta cikkeznek.

A mi nézetünket szintén kifejtettük. A polgármester tervét nem tartjuk kivihetetlennek; azonban az új városházát csak Ujvároson szeretnők látni. Itt van a forgalom gócpontja; a kereskedelem és ipar itt összpontosul s jobban igénybe veszik a városi hivatalokat.

Továbbá azt sem hisszük, hogy az állam ingyen átbozsássa, bár méltányos volna, a honvéd laktanyát építési célra.

A mai értekezlet előreláthatólag nemcsak népes, de zajos is lesz, mert a különböző nézetek mindannyia felszínre kerül.

*

Egy nagyváradi szakember, a ki már résztvett nagyobb szabású munkálatokban, határozottan a mellett nyilatkozott, hogy minden tekintetben a legalkalmasabb volna a Sas szállodában elhelyezni a városházát.

Ezen épületet kívül-belül úgy is nemsokára vagy át kell alakítani modern szállodává, vagy elértéktelenedik; mert ha ez a mostani állapotban marad, akad s már is hire van, olyan magán vállalkozó, a ki modern, kényelmes szállodát épít s tönkre teszi a Sas forgalmát.

Az említett szakértő kész vállalkozni is reá, hogy a Sas szállodát annyi összegből felépíti, mint amennyit az új városházára szántak, vagyis 200.000 frtból s a Sas egész utcái földszinti részét üzleteknek ki lehet adni, olyan összegért, mint most az egész épületért fizetnek. Tehát a mostani egész jövedelem megmarad s az a hely, a hova az új városházát építenék, szintén felhasználható más célra.

A Sasnak falazata megbír még egy emeletet s az udvaron körül építhetnének. A torony, mely őrtorony lenne, az épület tömbjéből emelkednék ki.

Különös dísz nem kellene az épületen, csak a Szent László-téri homlokzatot képeznék ki.

Ugyanezen szakférfiú kivihetőnek, sőt célszerűnek tartaná a Szent László templom újra építését a régi reáliskola helyére.

Mivel egy templomnak a torony felőli homlokzata keskeny, nem kellene a Takarékpénztárral egy vonalba bemenni, hanem csak a mostani épületfalig s kereszthajóval szélesednék a középtájon a templom. Az iskolaépület telkéből alig 8—10 méter területet kellene elfoglalni, úgy, hogy még maradna egy szép, értékes telek az iskolaépület helyén, akár a felsőbb leányiskolának, akár eladásra.

Az illető szintén híve annak, hogy Ujvároson legyen a városháza, csak megjegyzi, hogy a honvéd laktanya átvétele által többet vesz Olasz, mint a városházával, mert 40—50 tiszt a laktanyához közel veszlehetőleg lakást s másként is jó részben ott látja el szükségletét.

*

Tervbe volt véve tudvalevőleg, az is, hogy a Zöldfa épületet alakítják át ideiglenes városházául.

Czeglédy Sándor bérlő különféle ajánlatokat tett, a melyek mellett hajlandó a szálloda bérlésétől visszalépni.

Mint már említettük Czeglédy utóbb ajánlatait visszavonta s a következő beadványt intézte a városi tanácshoz:

Mély tisztelettel alulírott kinyilatkoztatom, hogy az általam bérelt, Zöldfa szállodára vonatkozólag az eddig tisztelettel bejelentett összes ajánlataimat teljesen visszavonom s kérem azt semmisnek tekinteni.

Egyszersmind kijelentem, ha esetleg a városnak a Zöldfa szállodára szüksége leend, azon célból, hogy városházára alakítsák át — akkor hajlandó vagyok bérlésemből egészen kimenni és semmiféle üzlethelyiségre nem reflektálok, sem fáradságom után, sem

pedig butoraimba befektetett tőke után kárpótlást nem kívánok, hanem egyszer s mindenkorra kérek a 9 évi hátralevő bérlétem fejében évenként 3000 frtot, azaz összesen 27 ezer forintot, készpénz lefizetése mellett és én ezen összeg kifizetése után bérlétemből a Tek. Tanács által meghatározott időben azonnal kimegyek és az egész bérlétemet a város teljes rendelkezésének átadom.

Megjegyezni kívánom, hogy e fentebbi nyilatkozatom magam és családom teljes elhatározása.

Czeglédy Sándor.

*

Ugyancsak a városi hivatalok elhelyezése kérdésében egy újvárosi polgártól a következő sorokat vettük:

A városház építése, illetve a városi hivatalok kellő elhelyezése kérdésében engedje meg t. szerkesztő ur, hogy nézetemet kifejezhessem.

Első és főkövetelmény, hogy a városháza, egy régi és többször megújított közgyűlési határozatnak megfelelően, Várad-Ujvároson legyen.

De mielőtt új városháza építéséről beszélénk, nézzünk be a városi pénztárba. Ott azon szomorú tapasztalatot szerezzük, hogy százereket nem költhetünk városházára.

Ezért vegyük fontolóra, hogy nem lenne-e az adott nehéz viszonyok között leghelyesebb, ha jobban meggondolnánk azt a tervet, hogy a városi hivatalokat a Zöldfa épületben helyezték el.

Az átalakításnál ne a luxust tartsák szem előtt, hanem azt, hogy megfelelő hivatali szobákat nyerjenek.

Az átalakítás pénzbe kerül, de nem olyan magas összegbe mint azt ijesztésül rebesgetik. S ezzel a befektetéssel emelkedik az épület értéke.

Erkölcsei oldala is van a dolognak. Helyes városi politika-e, hogy a város szállodákat, vendéglőket, kávéházakat tart tulajdonában s így saját polgárainak, sőt saját bérlőinek csinál konkurencziát. Helyesnek tartanánk, ha a város egyetlen szállodát megtartana, a többi vagy eladná, vagy másként értékesítené.

Gondoljuk meg, míg nem késő, vajjon nem lenne-e célszerűbb a városra, ha a Zöldfa szálloda átalakítási tervét fogadnánk el.

De ha ez nem találkozik a többség tetszésével, akkor is módot kell találnunk arra, hogy az új városháza Ujvároson legyen.

Egy városi polgár.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

- Febr. 17. Az iparoktatási bizottság ülése.
 Febr. 18. Kath. Kör közgyűlése d. e. fél 11 órakor.
 Február 18. Biharmegyei kereskedelmi, termény hitelbank közgyűlése.
 Február 18. Gazdasági és iparbank közgyűlése.
 Febr. 18. A kereskedelmi iskola matinéja.
 Február 20. Első bűnügyi esküdtészeki tárgyalás.
 Február 22. Bűnügyi esküdtészeki tárgyalás.
 Febr. 24. Az országos honvéd segélyező-egylet közgyűlése.
 Március 8. Biboreána közgyűlése.
 Március 11. A Szigligeti-Társaság közgyűlése.

* **A király Budapesten.** A király tegnap este Bruckon át a fővárosba utazott hosszabb időzésre. A vonat a keleti pályaudvarba 5 óra 40 perczkor rohogott be. A vonatot Ludvig Gyula m. kir. államvasuti vezérigazgató vezette. A király fogadtatására megjelentek a pályaudvaron: Márkus József főpolgármester, Rud-

nay Béla főkapitány és Lechmith a pályaudvar főnöke. A király kíséretében voltak: gróf Paar Ede és Bolfras hadsegédek, a három szárnysegéd és a rendes udvari kíséret. Kiszállás után Ő Felsége előbb Ludvig Gyulát, azután sorban a főpolgármestert és főkapitányt tüntette ki megszólítással. Azután csukott udvari kocsin egyenesen a királyi várpalotába hajtatott, a hol már várta őt gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagyt, Kanter Károly királyi várbeli plébánost, Ybl Lajos várkapitányt és az udvari káplánt. A király csakhamar lakosztályába vonult, a hol államügyekkel foglalkozott. Ő Felsége ma egész napon át a palotában marad és látogatásokat nem tesz.

* **Panasz a verklisekre.** Egy idő óta rengetegül eiszaporodtak városunkban a verklisek, úgy hogy az a közönségre nézve valóságos teher. A rendőrség pedig nem igen törődik ezekkel a dolgokkal, hanem megendi, hogy teljesen ép, dologképes fiatal emberek is így zaklassák a polgárságot. Felhívjuk erre a rendőrség figyelmét.

* **A jogakadémia polgársága üdvözlöte.** A nagyváradi kir. kath. jogakadémia polgársága tegnap ifjusági gyűlést tartott, melynek egyedüli tárgya *Egán* Edének üdvözlése volt. Az ifjusági gyűlés *Moyzes* Emil joghallgató indítványára nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy Egán Edét táviratilag üdvözlöi. A távirat, melyet az ifjuság Egánnak küldött, így hangzik:

Méltóságos

Egán Ede urnak

Ungvár.

Méltóságos Uram!

Engedje meg, hogy a dicsőség ama koszorujába, melyet az ország hazafias közönségének elismerése fon Méltóságod feje köré, mi is köthessünk egy babér levélt. Engedje a Mindenható, hogy még soká tisztelhessük Méltóságodban példányképünket, ki oly hazafias erényekkel ökes, mint ma kevesen.

A nagyváradi kir. kath. jogakadémia ifjusága.

* **Márczius 15-ikének ünneplése.** A jogakadémia polgársága ez évben is megünnepli márczius 15-ikét. Az akadémia polgársága e tárgyban tegnap gyűlést tartott, amelyen elhatározták, hogy az ünnepélyt megtartják ez évben is, s hogy már most megkezdik az előkészületeket. Elhatározták, hogy a beszédekre s szavalatokra pályázatokat irnak ki.

* **Megszűnt nyilvános telefon állomás.** A m. kir. posta- és távirat-igazgatóság értesíti a közönséget hogy a Zöldfa szállodában a nyilvános telefon állomás megszűnt.

* **Ő Felsége adománya.** Ő Felsége a csehói római katolikus fiók-hitközségnek magánpénztárából háromszáz koronát adományozott templom építésre.

* **Mennyi a bevándorló galicziai? A »Felsővidék«** című kassai lap kutatva a *tömeges kivándorlás* okait, rámutat a galicziai bevándorlásra és érdekes adatokkal bizonyítja, hogy a határszélen mennyire tért foglalnak az idegenek a benszüllött lakosság rovására. Sáros megyében például Zborón 2537 lakos közül 642 bevándorlott van; Becherón 670 közt 31; Hosszuréten 565 közt 30; Smilnon 575 közt 42; Váradkán 330 közt 28; Lukón 671 közt 112; Tót-Raszlaviczán 660 közt 100; Alsó-Komarnikon 340 közt 88; Ladomérban 811 közt 254. A sárosmegyei határszéli falvak tömve vannak Galicziából bevándorlott hazátlanokkal. A legkisebb faluban is 10—15 van közülük.

Zemplénmegyében sincs másként. Így Havaj, Hócsa, Nagy-Bereznycze, Mező-Laborcz, Izbugy-Hrabóc községekben szintén sok az idegen. Sztropkón például a lakosok összes száma 2234, ebből galicziai zsidó 928, vagyis a lakosság 45 százaléka. A bevándorlottak szatócsüzleteket nyitnak, zálogházakat teremtenek, hiteleznek a szegény embernek, a ki előre lekölte a termést s aztán nem marad neki télire. A galicziai bevándorlást kellene tehát előbb társadalmi uton meggátolni, ha utját akarjuk állani a magyar honpolgárok kivándorlásának, Olyan igazság ez, a melyet nem lehet eléggé ismételni.

* Tűz. Kocsuba községben tegnapelőtt leégett *Vlajk* Onucz gazda háza. A tűz vigyázatlanságból eredt.

* Szorítják az adót. A városi adóhivatal a következő hirdetményt adta ki: Nagyváradi város összes adófizető polgárai az 1883. évi XLIV. t.-cz. 55. §. értelemben ezzel felszólítanak, hogy kincstári adótartozásukat, valamint az ezuttal esedékes községi adó, utadó s vízhasználati díjait, késedelmi kamat s egyéb költségeket, melyek már 1900. év február hó 15-én befizetendők lettek volna, különbeni megzálogolás terhe mellett 8 nap alatt okvetlenül befizessék. Nagyváradi, 1900. február hó 16-án. *Városi adóhivatal.*

* Az iparoktatási bizottság ülése. Az iparoktatási bizottság t. tagjaival tisztelettel tudatom, hogy a bizottságnak f. hó 17-ére Szombat d. u. 1/2 4 órára — hirdetett gyűlése közbejött akadályok miatt f. hó 20-án — kedden d. u. 1/2 4 órakor tartatik meg a meghívóban jelzett helyen. Nagyváradi 1900 febr. 16 *Ragány* János iparokt. biz. elnök.

* Elgázolás. A Kőfaragó-utcán tegnap egy falusi szekér elgázolt egy leánykát. A rendőrség a vigyázatlan kocsis ellen megindította az eljárást.

* A pálinkás poharak hitelesítése. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur a vendéglőkben, kocsmákban és egyéb nyilvános helyeken a bor és sör kimérésére használt üvegpalczok és üveg poharak korona bélyeggel hitelesítettén való kötelező használatát a pálinka, azaz az égetett szesz italok kimérésére használt üveg palaczok és üvegpoharakra is kiterjesztette, 1900. július 1-től kezdődő kötelezettséggel. Nagyváradi, 1900. febr. 16. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara. *Janky* József elnök, dr. *Sarkadi* Lajos titkár.

* Bank gyűlés. A *Biharmegyei bank* t. részvényesei ezuttal is értesítettek, hogy a bank rendes évi közgyűlését f. hó 18-án vasárnap reggel 9 órakor fogja megtartani.

* Felülfizetések. Az ev. ref. bál alkalmával a következő felülfizetések folytak be: Ritoók Géza 10 frt., Wertheimstein Alfréd 5 frt., Mezey Mihály 4 frt., Némethy Károly, dr. Váradi Zsigmond 3-3 frt., Szabó Károly esperes 2 frt 50 kr., id. Nagy Lajos, Hegedüs Géza, Kenéz Sándor, dr. Waldmann Mór, Füredi László 2-2 frt., Lisztes János, Fenessy József 1.50-1.50 kr., Bartha László, Eperjesi Mihályné, Dadai Józsefné, Turi Kálmán, Paulai Viktor, Keszyüs János, Kiss István, Miskolczy Árpád, Sztankovich József, Olasz Béla, Mokri János, Sulyok István, Csák Máté, Veress Sándor 1-1 frt., Cseke Dániel, Molnár Bálint, Balaton Sándor, Balogh Lajosné, Petri Gyula tanár, Géressi Lajos, 50-50 kr., Bánóssi Gábor 10 kr.

* Izgalmas jelenet a Henry cirkusban. A bécsi lapokban olvassuk, hogy a szerda esti előadáson a *Henry* cirkusban izgalmas jelenet játszódott le. A műsor egyik nagy érdekű pontja ugyanis miss *Heliot*-nak, a világhírű állatszeliidőzőnek produkciója volt 8 orosz-lánál. A nagy vasketreczet benne a 8 orosz-lánál és miss *Heliot*-val betölték a köröndbe harsogó zene s a közönség tüntető tapsvihara között, a mi az orosz-lánokat egészen feldühösítette. Miss *Heliot* hiába pattogtatta ostorát a

fenevadaknak s hiába parancsolta, hogy foglalják el kijelölt helyeiket, mert azok semmiképpen sem engedelmessé váltak. Az orosz-lánok rémesen üvöltöni kezdtek, fogaikat csikorgatták, majd egymással marakodni kezdtek. A helyzet szörnyen veszedelmessé kezdett válni miss *Heliot*-ra is, ki ennek dacára, csodálatos hidegvérűséggel viselte magát. Végre a midőn látta, hogy a feldühödött orosz-lánokkal semmire sem megy, nyugodtan a közönség felé fordult s felszólította azt, hogy kívánja-e a produkciók folytatását. A közönség azonban nagylelkűen viselte magát s kijelentette, hogy nem kívánja, mire miss *Heliot* tüntető éljenzés közt hagyta el a ketreczet.

* Névmagyarosítás. *Wessergruben* Sándor nagyváradi lakos vezetéknevét *Vértes-re* magyarosította.

* Halálozás. Részvétellel vettük a következő gyászjelentést: *Oz* Nánássy Áronné szül. Kovács Anna a maga, valamint gyermekei, Nánássy József és neje szül. Rácz Terézia, Nánássy Emma, Mária, Rozália, Teréz, Pál és Juliska, valamint az összes rokonok nevében is fájdalomtelt szívvvel tudatják a szerety jó férj, illetve legjobb édes apa, após, nagypapa, testvér és rokonnak *Nánássy* Áronnak folyó év február hó 16-án d. u. 2 órakor életének 62-ik s boldog házassága 32-ik évében rövid szenvedés és a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai ugyan e hó 18-án d. u. fél 4 órakor fognak Nagy-Körös-utca 706. számú gyászházánál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a katonavárosi temetőbe örök nyugalomra tételni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai és barátai tisztelettel meghívotnak. Béke hamvaira! Nagyváradi, 1900, február hó 16.

* Találtatott egy férfi pecsétnyomó gyűrű. Tulajdonosa átveheti a rendőrségen.

EGYESÜLETEK.

A Kath. Kör ülése. A nagyváradi Kath. Kör választmánya tegnap délután tartotta ülését, *Palotay* László kanonok elnöklöte alatt, a melyen jelen voltak: *Fetszer* Antal kanonok, id. *Gálbory* Sámuel, *Pekánovits* Imre, *Stark* Gyula, dr. *Vucskics* Gyula, *Tóth* Márton, *Papp* Imre, dr. *Mártonffy* Bogdán, *Beczky* Géza, id. *Jelinek* Ferencz, *Csobánczy* Lajos, *Grámm* Szilveszter, *Balázsovits* Jenő, és dr. *Imrik* Gusztáv jegyző.

Az ötös bizottság előterjesztette jelentését a tisztújítás alkalmából történő jelölésekre nézve; elfogadták.

Dr. Vucskics Gyula indítványára kimondták, hogy az új századforduló és a magyar kereszténység 900-ados jubileuma alkalmából a kör ünnepélyt rendez. A módozatok kidolgozását az ünnepély rendező bizottságra bízták.

Uj tagokul felvették *Virányi* Győző, *Reményffy* Rezső és *Miskolczy* Jenő.

A kör tisztújító közgyűlése vasárnap, február 18-án délelőtt fél 11 órakor lesz a kör helyiségében.

IRODALOM.

Városi pályadíj egy társadalmi színműre. Szeged, a melynek a vidéki színművészet purifikálása terén a merész kezdet köszönhetjük, egyik közgyűlésén elhatározta dr. *Balassa* Ármán indítványára, hogy kétezer koronát tűz ki egy magyar társadalmi színmű megírására. *Sas* Ede, a Szigligeti Társaság r. tagja most hasonló értelmű indítványt adott be a Szigligeti Társaság választmányához. Indítványában hivatkozik Szeged város példájára, hi-

vatkozik a szellemi és anyagi decentralizációra, melynek eszméje manapság mindinkább tért kezd foglalni az újsághasábon s végezetül arra kéri a társaság választmányát, hogy keresse meg Nagyváradi város törvényhatóságát, hogy a városi színház megnyitása alkalmából egy megirandó magyar társadalmi színműre pályadíjat tűzzön ki.

Igazságszolgáltatás.

Árverett takarékpénztár. A szerencsétlen véget ért marmaros-szigeti takarékpénztár csődtömegéhez még egy ingatlanság tartozik, melyet a jövő hó 9-én fognak elárverezni. Az ingatlan becseréteke 5000 forint s ezen összeg 10%-át az árverezőnek le kell tenni. Bánatpénzül, valamint a vételár törlesztéséül a m.-szigeti takarékpénztár által kiállított oly betétkönyvek is elfogadotnak a csődtörvény által megállapított tőkekövetelés 35%-a erejéig, a melyekre nem történt fizetés oly kikötéssel, hogy az arányos kiosztásnál az illető betétre eső jutalék részletbe fog tudatni. Ha pedig időközben az illető betétkönyvre a csődtömeg részéről netán valami quotta fizetett volna, akkor az nem a megállapított tőke 35%-a erejéig, hanem a kifizetett quotta levonásával megfelelő kisebb összeg erejéig fog ugy bánatpénzül, mint fizetés gyanánt elfogadotni.

Ebből az árverési hirdetményből ugylátszik, hogy a csődtömeg hitelezői a csődből csak 35%-ot fognak kapni.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR:

Febr. 17. A nőegylet kalikó bálja.
Febr. 18. A kath. legény-egylet táncestélye a Zöldfában.
Febr. 24. Tiszti estély.
Febr. 27. A jogászok táncestélye a kereskedelmi csarnokban.
Febr. 27. Zenekedvelők jelmez-estélye.
Márcz. 4. Az ev. ref. Énekhar dalestélye.

A nőegylet Calico-bálja.

A nagyváradi bálók krónikása a mai nőegyleti Calico-bál alkalmából egyikét a legnagyobb báli sikereknek jegyzi be naplójába s egészen elvagyunk rá készülve, hogy ebbeli buzgalmában superlativumokba esik.

Merj mi is egy báli krónikás feladata? Kicsike papírlappal és czeruzával kezében kiállani a tükörfényes parkettre, középre a csillár alá, hol legmozgalmasabb a báli élet, megfigyelni mindent és feljegyezni minden feljegyzésre méltót.

Mindezek után pedig kevés báli tapasztalattal, de a fénytől, csillogástól, örömtől mámoros lövel haza rohanni s megírni azt a bizonyos báli referádát tele csillogó jelzőkkel, melyeket olyan örömmel olvasunk (olvasnak) másnap, a letűnt boldog est irott emlékéit. Hát csuda-e, ha superlativusokat használunk s ha a fényes, csillogó báli légkörből hirtelen kibontakozva, mindég csak: szép, fényes, csillogó, ragyogó tündérvörte és tündéresték jutnak az eszünkbe. Ime a báli styl superlativusainak magyarázata.

A mai kalikóbálnak egyik legérdekesebb pontja lesz a kalikósok *diszfelvonulása* 9 órakor. A rendezőség által kiadott és már leközölt szabályok szerint, az urak és nem kalikósok a Csarnok épületnek a Nagy piac tér felé néző kapuján mennek föl a terembe, míg a kalikós hölgyek az épület nyugati oldalán levő kapun behajtatnak s a lépcsőházból egyenesen az öltözőbe mennek föl. A bál fél 10-kor négyessel veszi kezdetét, melyre a hölgyek fogják a férfiakat fölkerüni. A kalikót 11 órakor vetik le mindnyájan.

A kik ott lesznek ma este, azok egy ledhetetlenül kedélyes est emlékéit szerzik meg maguknak.

A kath. legény-egylet holnapi bálja.

Kitűnő sikerűnek ígérkezik a kath. legény-egylet első bálja. A meghívók óriási tömege két nap alatt úgy elfogyott, hogy után kellett nyomatni, hogy az igényeket kielégíthesse az egyelet. Ha volna még valaki, a ki meghívóra igényt tart, azt az egyelet helyiségében szívesen rendelkezésre bocsátják, vagy egy tag által bejelentve, azonnal intézkednek. — Meglepetés számba mennek majd a gyönyörű tánczrendek, melyeket jelvényével diszítve, készített az egyelet és igazi szemet, lelket gyönyörködtető kép lesz a körmagyar, melyet magyar ruhában fog 16 pár tánczolni. A Zöldfa vendéglőse gondoskodott olcsó és jó étel és italról, a Rácz bandája pompás zenéről, a rendezők figyelmesége pedig már ismert az eddigi fellépésekből. Azt hisszük ez a bál még fényesebb sikerű lesz, mint az eddigi igen jól sikerült nyári és őszi mulatságok.

Vigasság M.-Csékén. Két napig tartó uri malatság volt Magyar-Csékén. Kezdődött február 10-én szombat este és végződött 12-én. A bál a magyar-csékéi vendéglő fényes galyakkal és zászlókkal izlésesen dekorált termében volt és a legjobb hangulatban reggeli 6 óráig tartott, a mikor a bál közönség Bartók Kálmán vendégszerető hajlékába ment a nagyváradi és vidéki vendégekkel együtt. A kellemesen eltöltött délelőtt után a bálozók Vertán Zoltán szombatsági házában újra egybegyűltek és a táncz folyt egész hétfő reggelig. A négyeseket 18 pár tánczolta.

Jelen voltak:

Asszonyok: Bartók Kálmánné, Vertán Zoltánné, özv. Vertán Lajosné, Szatmáry Király Andorné, Középegy Kálmánné, Fráter Kálmánné, Korda Andorné, Jancsó Emilné, Moldoványi Ivánné, Komsa Jánosné, Keleti Károlyné és özv. Kozocsa Mártonné.

Leányok: Szombathy Katinka, Vertán Mariska, Kaffka Irén és Jeni, Jancsó Piroška, Középegy Ilonka, Bara Juliska, Steinwasser Jozefin és Vertán Marianna.

A zenekedvelők bálja. A zenekedvelők f. hó 27-én tartandó tánczestélyének előkészítésére kiküldött bizottság a műsor végleges megállapítása céljából f. hó 18-án vasárnap d. u. 5 órakor a tanítói körben értekezletet tart (polgári fiúiskola földszint 10) melyre a bizottsági tagokat ez uton is meghívja Réz Mihály egyeleti igazgató, a 800 meghívót a napokban küldik szét.

REGÉNY-CSARNOK.**Ötszázezer dollár jutalom**

Regény.

Írta: **Fernand-Hue.**

68

Francziából fordította — Ö.

— Valóban, a szerencse nagyon kedvezett önnek.

— Vagy az ördög, ha úgy tetszik. De tulajdonképpen miért jött ide?

— Arra akartam kérni, hogy engedje szabadon nagybátyámat, Henriket és Pétert.

— A parancsnokot és Pétert nem bánom de Henriket soha.

— De ha kérem . . .

— Henrik gondolkodott.

— Legyen, ha nőmmé lesz.

Margit nagyon megülködött e feltételen de meggondolta, hogy mily sok függ mostani feleletétől, azért habozott.

— Engedje előbb őket szabadon.

— Csak ha előbb szavát adja.

— Várjon tehát holnapig, addig meggondolom.

— Jól van. Hol találom meg?

— A »Petroleum« szállodában.

Margit eltávozott. Alig néhány lépésre a szállodától találkozott legnagyobb meglepetésére Atkins ural.

— Ön nem tartotta meg a szavát szolt.

— Valaki megtette helyetem. Én mindjárt az első szavak után elmentem a rendőrségre,

hogy nagybátyjának és két társának szabadonbocsátását kieszközöljem.

— Köszönöm uram.

Atkins hazatért és egyenesen a kis szalónba ment, hol azelőtt Dover és Margit beszélgettek. Dover még mindig ott volt.

— Ön itt van, azt hittem, hogy kísértelt, szolt Atkinshoz,

— Éppen most jöttem haza, felelt ez, lefelte a kis asztal elé.

— De most egy furcsa készüléket kell önnek bemutatnom, mert hiszen ön még nem ismerheti a művelt világ csudáit.

Egy sodronyhoz erősített holló-kagylót adott át neki.

— Tegye ezt a füléhez.

Dover engedelmeskedett, de csakhamar elsápadt és felugrott.

— Egy fonográf! Elvesztem!

— Atkins most maga vette át a kagylót és a fonográf elmondta neki az egész társalgást.

— Mit szol hozzá? Meri még állítani, hogy ön Gérard Henrik?

— Miért ne? hiszen . . .

— Elég nyomorult! kiáltott Atkins, nem fékezhetve tovább dühét. Gyilkos rablól! Elfogatom és . . .

— Igen, uram, öltem és raboltam, de az ön megbizásából. Nincs mit szememre hánynia.

— Csalól!

— Miért nem volt óvatosabb?

— Adja ide rögtön azokat az iratokat.

— Nincsenek itt!

— De itt vannak. A fonográf mondta.

— Nem adom oda!

— Innen addig ki nem, megymig ide nem adja, szolt Atkins, az ajtó elé állva.

Dover az ablakhoz ment és ki akart ugri az udvarra. Atkins egészen elsápadt a düh-től és magán kívül ordított:

— Add ide, nyomorult, add ide!

— Nem kapod meg . . . felelt Dover kaján örömmel, de nem fejezhette be mondatát, mert Atkins előrántotta revolverét és lelőtte. Dover arcczal zuhant a földre, Atkins pedig rávetette magát és elkezdte a földön fetrengőnek ruháit szagatni, hogy az iratokat előkeresse.

E pillanatban lépett be Dickson több szolgálival, kik a lövésre összecsozódtak. Atkins erőszakkal kellett elviinni a haldoklótól. Dickson azonnal rendőrt küldött, ő pedig néhány szolgál segítségével a diványra fektette Dovern hol az pár perc múlva meghalt.

— Vajjon hogyan kapom most meg a kikötött összeget? gondolta. De talán még nincs veszve minden.

Azzal kigombolta Dover ruháit és belső zsebéből kivett egy tárczát, melyben a Henrik iratai voltak.

— Ezeket még értékesíthetem.

Most megnyitott az ajtó és bejöttek Margittól vezettetve a parancsnok, Henrik és Péter. Dickson azonnal feltalálta magát és Henrikhez lépett.

— Itt vannak valami iratok, melyek önt illetik meg.

— Kicsoda ön uram?

— Engem bizott meg Atkins ur a Gérard Henrik felkeresésével és ígért nekem . . .

— Megtartjuk az ígérletét, vágott közbe Henrik, legyen ön nyugodt.

Atkins urat letartóztatták. A parancsnokék pedig egyelőre haza mentek, hogy azután intézkedjenek a vagyon megszerzéséről.

— Mennydörgős adtát! jegyezte meg Péter, az igaz hogy nagy gazember az az Atkins, de mégis jól elbánt azzal a kutya angollal? Sokat emelkedett az én szememben.

Végszó.

Egy év múlva Henrik és fiatal neje: Margit Franciaországba mentek nászutra. Miután a törvényes megállapította Gérard Henrik jogosultságát az örökségre, ez át is vette a roppant vagyont, de megosztotta Atkins nejevel, kinek férje az események sulya alatt megőrült. Atkinsné és leánya szintén Franciaországba mentek. Péter is ellátogatott szülőfalujába, hogy ott letelepedjék, de csakhamar visszatért és beállított a parancsnokhoz:

— Voltam otthon, parancsnok ur, de nagyon megváltozott azóta minden. Senki sem ismert meg, nagyon megváltoztatott ez a vágás az arcomon, no meg a harmincz év, a mióta nem voltam otthon. Azért parancsnok ur én már csak itt szeretnék maradni a »Margit királynő« fedélzetén.

— Maradj, a mig neked tetszik.

— Már akkor csak itt szeretnék meghalni is.

(Vége.)

TAVIRATOK**A király Budapesten.**

Budapest, febr. 16. (Saj. tud. táv.) A király Ő Felsége ma hosszabb tartózkodásra gróf Paar és Bolfras hadsegédek kíséretében Budapestre érkezett. A király itt tartózkodása alatt nagyobb ünnepélyességek nem lesznek, de lesznek udvari ebédek. A király ma hosszabb kihallgatáson fogadta Széll Kálmán miniszterelnököt.

Hóviharok Németországban.

Berlin, febr. 16. Az egész birodalomban roppant hóviharok vannak s a szeszélyes időjárás a havat hirtelen elolvasztja úgy, hogy ennek következtében nagy áradások vannak.

Havas eső a fővárosban.

Budapest, febr. 16. (Saját tud. táv.) A gyönyörű szép napos idő egyszerre zimankós hideg téli idővé vált. Ma egész nap fergetgeszerű havas eső esett.

Egy valódi angol győzelem.

Bécs, febr. 16. (Saj. tud. táv.) Egy a börzére érkezett hír jelenti, hogy French tábornoknak sikerült Kimberleyt felszabadítani. A hirt némi kétségeskedéssel fogadták.

Páris, febr. 16. A párisi börzére érkezett hír szerint French tábornok nagy győzelmet aratott Kimberley mellett minek következtében a város is felszabadult szorongatott állapotából. A hír megerősítését várják.

London, febr. 16. A börzére érkezett még a délelőtti folyamán az első hír, mely azt jelentette, hogy French tábornok bevonult Kimberleybe, miután elűzte az ostromló sereget. Ez a hír egész Londont egyszerre örömmámorba döntötte s a közönség nem győzte eléggé magasztalni Roberts lord és French tábornok érdemeit, a kik az első győzelmet szereztek az angoloknak a most folyó háboruban. Délben érkezett meg Roberts lord sürgönye Jakobsdalból, mely azt jelenti, hogy French tábornok a tüzéséggel, lovassággal, gyalogsággal bevonult Kimberleybe s ezzel a város borzasztó szükségének vége szakadt. Roberts hadserege 48,000 emberből áll, a büroké pedig csak 20,000-ból és Cronje vezeti, de Joubert elutazott Natálból ezen hadsereghez, hogy ő maga vegye át a hadsereg vezényletét.

London, febr. 16. Roberts lord táviratára a hadügyminiszterium kijelenti, hogy igen figyelemreméltó fontos körülménynek találja azt, hogy a sürgöny Jakobsdalból kelt, a hol a büroknak fontos élelmezési központjuk van.

London, febr. 16. A Reuter-ügynökségnek jelentik Rensburgból: Az angolok részéről az e hó 10-iki és 12-iki rensburgi ütközetekben elesett négy tiszt és hét közkatona, megsebesült hat tiszt és tizenhárom közkatona, eltűnt két tiszt és tizenhármas közkatona. Két ezredből még nem jelentették a sebesültek számát.

Uj francia akadémikusok.

Páris, február 15. Az Akadémia française megválasztotta Hervieux Pál drámairót és Faget Emil kritikust tagjaivá.

A diplomácia köréből.

Belgrád, február 16. Egeregi Heidler báró új osztrák-magyar követ tegnap ünnepiesed átadta megbízó levelét Sándor királynak. Az ez alkalommal elhangzott beszédek megfelelték a két állam barátságos viszonyának és nagyon szívélyesek voltak.

KÖZGAZDASÁG.

A gyomai földparcellázás. A Wodianer-féle harmincezer holdas uradalomnak parcellázása mindinkább közeledik a megvalósuláshoz. Dr. Lukács György, Békésvármegye főispánja, maga vette kezébe a rendkívül nagy fontosságú ügyet és személyesen tárgyalta az örökösökkel. A megállapodás pontozatait ma délelőtt terjesztette egy, Gyomára összehitt értekezlet elé. A főispán elnöke mellett tartott értekezleten a Gyoma és Endrőd község által kiküldött bizottságok kivül a következők vettek részt: Ádám Sándor mezővárosi és Czihat Károly turkevei polgármester, dr. Bakó, Haviár Lajos kir. főmérnök, dr. Zsilinszky Endre, dr. Kiss István, Kovács Lajos, Bácsi Lajos és Debreczeni Endre.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, február 16.

Az irányzat csendes.	
Osztrák hitel	879.20
Magyar hitel	876.25
Allamvasut	331.70
Rimamurányi	325.50
Magyar jelzálog	232.75
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, február 16.

Buza októberre	7.90
Buza áprilisra	7.70
Uj tengeri	5.07
Rozs okt.	6.45
Zab okt.	5.06
Káposzta, repeze, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. február 16-án.

Magyar aranyjárdék 4%	98.50
Magyar koronajárdék	94.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,10%	100.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,10%	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.75
Italmérési jog megváltási kötvény	99.50
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	95.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	162.25
Tizaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	141.—
Osztrák járdék papirban	99.75
Osztrák járdék ezüstben	99.60
Osztrák járdék aranyban	99.—
Osztrák korona járdék	99.—
Osztrák államsorsjegyek	137.50
Osztrák magyar bankrészvény	17.75
Magyar hitelbankrészvény	753.—
Osztrák hitelintézet részvény	758.60
Párisi vista	96.30
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19.27
Németbirodalmi márka	118.10
London vista	242.40
20 márkás arany	23.60

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Meghívás.

A Biharmegyei kereskedelmi, ipar és terményhitelbank 1900. évi február hó 18. napján d. e. 9 órakor saját üzleti helyiségében tartandó

XXXI. évi rendes közgyűlésére

A közgyűlés napirendje.

1. Az igazgatóság jelentése az 1899. évi üzletéről és indítványai a mérleg, zárszámadások és osztalék tárgyában.
2. A felügyelő bizottság jelentése az igazgatóság által készített zárszámadások és mérlegről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványok megvizsgálásáról.
3. Az előző tárgyak és az igazgatóság és felügyelő bizottság által kért felmentvény feletti határozathozatal.
4. Az igazgatóság jelentése a nyugdíj-alap állásáról.
5. A választmány 8 rendes és 1 pót-tagjának választása.

Nagyvárad, 1900. január 27-én

Az igazgatóság.

Azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen részt venni kívánnak, felkértem, hogy az alapszabályok 12. §-a értelmében a közgyűlés napját megelőzőleg egy hónappal nevékre irt részvényeiket a le nem járt szelvényekkel legkésőbb a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal a bankpénztáránál letenni sziveskedjenek. A zárszámadások és az erre vonatkozó felügyelő bizottsági jelentés 1900 évi február 10-ik napjától a társulat helyiségében megtekinthetők, sőt a zárszámadások tervezete a részvényesek kívánatára nyomtatott példányban előre megküldetük.

711./1900. eln. szám.

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1900. évi február hó 8-án és folytatva tartott ülésében 30/13108 kgy. sz. a. kelt határozata folytán az ujon rendszerezett III. osztályu alkapitányi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom ennél fogva mindazokat akik ezen 2000 korona fizetés és 600 korona lakbérilletménynyel javadalmazott és a márczius havi közgyűlésen választás utján betöltendő III. osztályu alkapitányi állást elnyerni óhajtják, miszerint az 1883. évi I-ső t.-cz. 3. §-ában előirt elméleti képzettségüket igazoló, szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket dr. Beöthy László Nagyvárad város és Biharvármegye főispánjához f. év márczius hó 3-ik napjának d. u. 5 órájáig annyival is inkább nyujtsák be, mivel a későbben érkezett kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Nagyvárad, 1900. február hó 15-én.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

Vendéglősök és korcsmárosok figyelmébe!

Nagyobb mennyiségű saját
termésű tisztán lehozott

ujbor

jutányosan — hordó számra is —
kapható

Janky Józsefnél

Nagyváradon.

Ugyanott kapható még néhány ezer szőlő zöld és fásajtás a legnemesebb csemege, muskotály fajokból és olasz rizlingből, továbbá 500 darab két éves legbecsebb űsi barack szemzésekéből.

Tizezer 2 éves riparia szőlő is kapható.

➔ Közvetítő kerestetik. ➔

NEM HULL A HAJ NINCS TÖBBÉ KOPASZ EMBER

Szenzációt kelt a gyógyfű-kivonat, melyet évek hosszu során át tanulmányoztam, hogy mikép lehessen meggátolni a megkopaszodást.

EXICÁTOR

1 üveg ára 2. kor. 40 fillér.

Kapható gyógyszerárakban és mindennemű illat- és piperecikk-kereskedésben.

Főraktár: Török József gyógyszerára, Király-utca 12. sz.

Erdélyi főraktár és vezérképviselőség: Góth Gyula, illat- és piperecikk nagykereskedőnél, Gyulafehérvár, Fő-tér.

Vidéki megrendeléseket utánvétellel azonnal eszközöl:

Egyedüli készítő és széljévküldési
raktára

DOBÉ NÁNDOR

Nyomatott a Szent-László-nyomdában Nagyváradon.

uri, női és színházi fodrász
Budapest, Nefelejts-utca 27.